

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

18 februari 2025

WETSVOORSTEL**betreffende de invoering van een regeling
voor minderjarige ondernemers**(ingediend door de heren Steven Coenegrachts
en Kjell Vander Elst)**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

18 février 2025

PROPOSITION DE LOI**instaurant une réglementation
pour les entrepreneurs mineurs**(déposée par MM. Steven Coenegrachts
et Kjell Vander Elst)**SAMENVATTING**

Sinds 2017 is het fiscaal even interessant om een studentenjob uit te oefenen als om zelf te ondernemen als student. Een studentenjob kan al vanaf 15 jaar, maar zelfstandig ondernemen niet. Dit wetsvoorstel beoogt de regeling voor student-ondernemers uit te breiden naar minderjarigen vanaf 15 jaar.

RÉSUMÉ

Depuis 2017, il est tout aussi intéressant sur le plan fiscal d'effectuer un job étudiant que de se lancer dans une activité d'étudiant entrepreneur. La possibilité d'exercer un job étudiant est ouverte aux mineurs dès l'âge de 15 ans, mais il n'en va pas de même du développement d'une activité d'entrepreneur indépendant. Cette proposition de loi vise à étendre la réglementation relative aux étudiants entrepreneurs aux mineurs qui ont atteint l'âge de 15 ans.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel is een geactualiseerde versie van eerdere initiatieven om ondernemerschap bij minderjarigen mogelijk te maken, bijvoorbeeld DOC 55 0901/001.

Ondernemerschap speelt een cruciale rol in de economische groei en het maatschappelijke engagement in de samenleving. De oprichting van ondernemingen is een goede indicator voor de hartslag van de economie. Meer startende ondernemers wijst op vertrouwen en een beter economisch klimaat.

Vanaf 2017 werd het fiscaal even aantrekkelijk gemaakt om te kiezen tussen een studentenjob of zelfstandig ondernemerschap. Het statuut is van toepassing op een student-ondernemer tussen 18 en 25 jaar die is ingeschreven in een hoge school of universiteit.

Op 31 december 2023 waren er in totaal 8636 student-zelfstandigen. Dat is een respectievelijke daling op dezelfde datum met 0,6 % en 5,2 % ten opzichte van 2022 en 2021 en dit terwijl van 2017 tot 2021 hun aantal voortdurend was gestegen. Het gemiddelde jaarlijkse groeipercentage bedraagt +8,1 % in de periode 2017-2023, wat nog steeds een hoog groeipercentage is.

Deze student-ondernemers kunnen vanaf hun 18 jaar tot 2600 euro quasi onbelast verdienen zoals reeds het geval is bij jobstudenten. Ze worden ook tot 6500 euro per jaar vrijgesteld van sociale bijdragen. Ze lopen met andere woorden niet langer het risico fiscaal niet meer ten laste te blijven van hun ouders en er zijn geen gevolgen voor de gezinsbijslag.

Er is geen algemeen rechtszeker kader voor jongeren om vanaf 15 jaar te ondernemen. Om een zelfstandige activiteit te mogen uitvoeren moet men volgens het sociaal statuut der zelfstandigen minimum 18 jaar zijn. Vandaar dat de minimumleeftijd voor het statuut student-zelfstandige ook op 18 jaar ligt. Voor jobstudenten ligt de minimumleeftijd echter op 15 jaar.

We moeten ons de vraag stellen of deze ondergrens van 18 jaar nog wel relevant is. Met de bestaande en nieuwe economische activiteiten in het achterhoofd kunnen wij ons voorstellen dat steeds meer jongeren al eerder diensten aanbieden en toepassingen ontwikkelen. Denk maar aan het bouwen en herstellen van

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition constitue une version actualisée d'initiatives lancées précédemment en vue de rendre l'entrepreneuriat accessible aux mineurs d'âge, comme la proposition DOC 55 0901/001.

L'entrepreneuriat joue un rôle crucial pour la croissance de l'activité économique et l'engagement des citoyens dans la société. La création d'entreprises constitue un bon indicateur du pouls de l'économie. La hausse du nombre d'entrepreneurs débutants témoigne d'un climat de confiance et d'une amélioration de l'environnement économique.

Depuis 2017, il est tout aussi intéressant sur le plan fiscal d'effectuer un job étudiant que de se lancer dans l'entrepreneuriat. Ce statut s'applique à tout étudiant entrepreneur âgé de 18 à 25 ans qui est inscrit dans une haute école ou une université.

Au 31 décembre 2023, notre pays comptait 8636 étudiants entrepreneurs, ce qui correspond à une baisse de respectivement 0,6 % et 5,2 % par rapport aux chiffres de 2022 et 2021, et ce, alors que leur nombre n'avait cessé de progresser entre 2017 et 2021. Le taux de croissance annuel moyen de cette catégorie d'entrepreneurs est de 8,1 % pour la période 2017-2023, ce qui reste élevé.

Dès leurs 18 ans, ces étudiants entrepreneurs peuvent gagner jusqu'à 2600 euros en ne payant pratiquement aucun impôt, comme c'était déjà le cas pour les étudiants jobistes. Ils sont aussi dispensés de cotisations sociales jusqu'à 6500 euros de revenus par an. Autrement dit, ils ne risquent plus de ne plus rester fiscalement à charge de leurs parents, et il n'y a aucune conséquence pour les allocations familiales.

Il n'existe pas de cadre général juridiquement sûr permettant aux jeunes d'entreprendre à partir de 15 ans. Pour pouvoir exercer une activité indépendante, il faut, selon le statut social des indépendants, avoir au moins 18 ans. C'est pour cette raison que l'âge minimum pour le statut des étudiants indépendants a été fixé à 18 ans. Pour les étudiants jobistes, l'âge minimum est cependant fixé à 15 ans.

Il est permis de se demander si cet âge minimum de 18 ans est encore pertinent. Eu égard aux activités économiques existantes et nouvelles, il est évident que de plus en plus de jeunes n'attendent pas d'avoir 18 ans pour proposer des services et développer des applications, comme notamment assembler et réparer

computers, het gras afrijden in de buurt, websites en apps ontwikkelen, ... Door de huidige Belgische wetgeving kunnen deze jongeren hier nog geen zelfstandige activiteit aan vastknopen.

Deze activiteiten gebeuren vaak toch. Wanneer één of beide ouders zelfstandig is of zijn, kan de feitelijke zelfstandige activiteit van de minderjarige worden gemaskeerd als deel uitmakend van de activiteit van de ouder(s), waarbij het kind dan optreedt als zelfstandig helper. In andere gevallen beschikken minderjarigen niet over deze mogelijkheid en gebeurt de activiteit onofficieel en zonder juridisch kader.

Met dit wetsvoorstel willen we dit kader wel scheppen. In Nederland kunnen minderjarigen daden van koop-handel stellen, mits toestemming van een ouder of een wettelijke vertegenwoordiger. Het aantal Nederlandse minderjarigen die zelfstandig een economische activiteit ontwikkelden, kende de jongste jaren een enorme toename.

We willen een nieuwe regeling invoeren vergelijkbaar met de “handlichting” die in het Nederlandse Nieuwe Burgerlijk Wetboek staat omschreven. Doordat minderjarigen daden van koophandel kunnen stellen, biedt deze regeling het noodzakelijk juridisch kader om een economische activiteit te ontwikkelen.

Het idee achter dit voorstel is dus om minderjarigen, mits de nodige inspraak van personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, te machtigen ondernemer te worden. Dat impliceert niet noodzakelijk dat de minderjarige ontvoogd wordt of dat de ouders geen controle meer zouden hebben over andere facetten. Dat zou veel verregaander zijn en is niet de scope van dit voorstel. Bij het verlenen van handelingsbekwaamheid bepaalt de familierechtbank uitdrukkelijk welke bevoegdheden aan de minderjarige worden toegekend. Deze bevoegdheden mogen zich niet verder uitstrekken dan handelingen die redelijkerwijs kaderen binnen het voeren van een economische activiteit. Als er iets misloopt, kan de machtiging ook worden ingetrokken. De draagwijdte van dit voorstel is dus duidelijk omkaderd, want het is niet omdat men als minderjarige bijvoorbeeld een bedrijfje wil opzetten om gras te maaien dat diezelfde minderjarige ook bekwaam is om bijvoorbeeld onroerend goed te beheren.

Er is ook geen sprake van het invoeren van een algemene handelingsbekwaamheid voor minderjarigen aangezien er expliciet wordt bepaald dat minderjarigen niet bekwaam zijn voor wat betreft handelingen die in het maatschappelijk verkeer niet gebruikelijk worden

des ordinateurs, tondre les pelouses dans leur quartier, développer des sites web et des applications, etc. Or, la législation belge actuelle ne permet pas à ces jeunes d’inscrire leurs activités dans le cadre d’une activité indépendante.

Pour autant, ces activités sont souvent exercées. Si un parent ou les deux parents sont indépendants, l’activité indépendante de fait du mineur peut être dissimulée comme faisant partie de l’activité du ou des parent(s) en faisant intervenir l’enfant en tant qu’aidant indépendant. Dans les autres cas, l’activité est exercée de manière officieuse et sans cadre juridique dès lors que les mineurs ne disposent pas de cette possibilité.

L’objectif de la présente proposition de loi est de créer ce cadre. Aux Pays-Bas, les mineurs peuvent poser des actes commerciaux moyennant l’accord d’un parent ou d’un représentant légal. Le nombre de mineurs néerlandais ayant développé une activité économique indépendante a connu une hausse spectaculaire ces dernières années.

Nous souhaitons instaurer un nouveau régime comparable au régime de l’émancipation (“*handlichting*”) prévu dans le nouveau Code civil néerlandais. En habilitant les mineurs à poser des actes de commerce, ce régime offre le cadre juridique nécessaire au développement d’une activité économique.

L’idée sous-jacente de la présente proposition est donc d’habiliter les mineurs à devenir entrepreneurs moyennant l’autorisation des personnes qui exercent l’autorité parentale. Cela ne signifie pas nécessairement que le mineur sera émancipé ou que les parents cesseront d’exercer un contrôle parental sur d’autres aspects de la vie de leur enfant: de telles modifications iraient bien au-delà de la portée de la présente proposition. Lorsqu’il accordera la capacité juridique, le tribunal de la famille déterminera explicitement les pouvoirs accordés au mineur. Ces pouvoirs ne peuvent pas s’étendre au-delà des actes qui s’inscrivent raisonnablement dans le cadre de la conduite d’une activité économique. En cas de problème, l’habilitation pourra être retirée. La portée de la présente proposition est ainsi clairement délimitée, car ce n’est pas parce qu’un mineur souhaite mettre sur pied une petite entreprise pour tondre les pelouses qu’il sera également capable de gérer des biens immobiliers, par exemple.

Il n’est pas non plus question d’instaurer une capacité juridique générale pour les mineurs car il est explicitement prévu que les mineurs ne sont pas capables en ce qui concerne les actes qui ne sont pas considérés comme habituels dans la vie en société en raison de

geacht ingevolge hun leeftijd en onderscheidingsvermogen¹, behoudens wettelijke uitzondering zoals bepaald in dit wetsvoorstel tot invoering van een regeling voor minderjarige ondernemers. Met andere woorden, ze worden alleen bekwaam gemaakt voor wat uitdrukkelijk in dit wetsvoorstel is bepaald.

Voor het sociale en fiscale aspect van deze nieuwe regeling stellen we voor om de huidige regeling voor student-ondernemers uit te breiden naar minderjarigen.

We kiezen voor de leeftijd van 15 jaar omdat deze leeftijd in onze rechtsorde wel vaker voorkomt als scharnierleeftijd, bijvoorbeeld voor de toestemming om geadopteerd te worden, voor het voeren van procedures in verband met afstamming, voor het beslissen over orgaandonatie, ... Ook voor materie die verwant is aan wat dit voorstel regelt, is 15 jaar een gekende leeftijd: het is de leeftijd die toelaat om studentenarbeid te verrichten, de leeftijd die de mogelijkheid biedt tot deeltijdse leerplicht, en de leeftijd die de mogelijkheid biedt voor ontvoogding.

De familierechtbank wordt bevoegd. Dit zal de werklust doen toenemen, maar wij denken dat die minimaal zal zijn. Enerzijds zal er initieel hoogstwaarschijnlijk geen massale toevloed zijn van minderjarige ondernemers en anderzijds zal dit niet de meest tijdrovende en intensieve procedure worden. Het gaat in se om het homologeren van een verzoek. Het is pas als er onenigheid is dat de rol van de rechtbank groter zal worden.

De rol van het openbaar ministerie (hierna: OM) blijft volgens de geldende wetgeving geregeld, zoals bijvoorbeeld ook het geval is bij ontvoogding en materies van ouderlijk gezag. De familierechtbank en de familiekamers bij het hof van beroep dienden vóór potpourri I voor zaken betreffende minderjarigen op straffe van nietigheid de zaak mede te delen aan het OM. De verplichting van het OM is evenwel gewijzigd.

Artikel 765/1 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt nu: "Voor de zaken betreffende minderjarigen, doen de familierechtbank en de familiekamers van het hof

leur âge et de leur capacité de discernement¹, hormis l'exception légale prévue dans la présente proposition de loi instaurant un régime pour les entrepreneurs mineurs. En d'autres termes, la capacité ne leur est accordée que pour les actes expressément prévus par la présente proposition de loi.

En ce qui concerne les aspects sociaux et fiscaux de ce nouveau régime, nous proposons d'étendre aux mineurs d'âge le régime actuel applicable aux étudiants entrepreneurs.

Nous choisissons l'âge de quinze ans dès lors qu'il s'agit d'un âge pivot déjà prévu par plusieurs dispositions de notre ordre juridique. Il faut par exemple avoir atteint cet âge pour obtenir l'autorisation requise pour être adopté, pour mener des procédures relatives à la filiation, pour décider de faire un don d'organe, etc. L'âge de quinze ans doit également avoir été atteint pour accomplir d'autres actes apparentés à l'activité régie par la présente proposition. Il s'agit en effet de l'âge minimum fixé pour pouvoir travailler comme étudiant, suivre une scolarité à temps partiel et être émancipé.

Le tribunal de la famille sera compétent en la matière. Cela alourdira sa charge de travail, mais nous pensons que cette charge additionnelle sera minime: d'une part, il n'y aura très probablement pas d'afflux massif d'entrepreneurs mineurs dans un premier temps et, d'autre part, il ne s'agira pas d'une procédure particulièrement longue et intensive. Elle consistera, en fait, à homologuer une demande. Le rôle du tribunal de la famille ne sera plus important qu'en cas de désaccord.

Le rôle du ministère public sera toujours réglé par la législation en vigueur, comme pour les émancipations et les matières relatives à l'autorité parentale. Avant la réforme pot-pourri I, le tribunal de la famille et les chambres de la famille de la cour d'appel devaient, à peine de nullité, communiquer les affaires concernant des mineurs d'âge au ministère public. L'obligation incombant au ministère public a cependant été modifiée.

L'article 765/1 du Code judiciaire s'énonce aujourd'hui comme suit: "À peine de nullité, le tribunal de la famille et les chambres de la famille de la cour d'appel ne

¹ Voor verduidelijking bij deze terminologie, zie Leuven, 22 februari 1894, *BJ* 1894, 331; Vred. St-Joost-ten-Node, 27 februari 1948, *T. Vred.* 1948, 266; M. JACOBS, *De rechten van kinderen en jongeren, Duidelijke antwoorden op uw vragen*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 1997, 27, nr. 23; P. JADOEL, J. SAMBON en B. VAN KEIRSBLICK, *L'autonomie du mineur*, Brussel, Facultés universitaires Saint-Louis, 1998, 71-72; G. BAETEMAN, *Overzicht van het personen- en gezinsrecht*, Antwerpen, Kluwer, 1993, 771, nr. 1247; M. DEMOULIN, "Les mineurs et le commerce électronique: besoin de protection ou d'autonomie?", *JT* 2007, afl. 6, (105) 106; B. TILLEMANN, *Lastgeving*, Deurne, Kluwer, 1997, 91, nr. 165.

¹ Pour des précisions sur cette terminologie, voir Louvain, 22 février 1894, *BJ* 1894, 331; J.P. Saint-Josse-ten-Noode, 27 février 1948, *J.J.P.* 1948, 266; M. JACOBS, *De rechten van kinderen en jongeren, Duidelijke antwoorden op uw vragen*, Anvers, Standaard Uitgeverij, 1997, 27, n° 23; P. JADOEL, J. SAMBON et B. VAN KEIRSBLICK, *L'autonomie du mineur*, Bruxelles, Facultés universitaires Saint-Louis, 1998, 71-72; G. BAETEMAN, *Overzicht van het personen- en gezinsrecht*, Anvers, Kluwer, 1993, 771, n° 1247; M. DEMOULIN, "Les mineurs et le commerce électronique: besoin de protection ou d'autonomie?", *Journal des Tribunaux* 2007, n° 6, (105) 106; B. TILLEMANN, *Lastgeving*, Deurne, Kluwer, 1997, 91, n° 165.

van beroep, op straffe van nietigheid, eerst uitspraak na de zaak te hebben medegedeeld aan het openbaar ministerie en na kennis te hebben genomen van zijn eventueel advies.

Het openbaar ministerie heeft als opdracht alle relevante informatie op de meest geschikte wijze en met inachtneming van het recht op tegenspraak aan de rechtbank mee te delen.

Het vierde en vijfde lid van artikel 764 zijn van overeenkomstige toepassing.”

Het tweede lid van artikel 765/1 van het Gerechtelijk Wetboek verplicht het OM slechts informatie door te geven en advies te verlenen voor zover zij deze informatie dan wel het advies relevant vindt. Door de verwijzing naar art. 764 van hetzelfde wetboek heeft het OM steeds het recht zich een zaak te laten meedelen en heeft zij geen verplichting om advies te verlenen, ook wanneer er minderjarigen betrokken zijn. De familierechtbank of -kamers kunnen het OM wel verzoeken om advies te verlenen; in dat geval is het advies verplicht.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Dit artikel definieert het begrip “economische activiteit” zoals het gebruikt wordt in artikel 3 en artikel 4.

Art. 3

Artikel 3 bepaalt een uitzondering op artikel 5.41 van het Burgerlijk Wetboek waardoor minderjarigen in staat worden gesteld om te ondernemen.

In de eerste paragraaf wordt voor alle minderjarigen ouder dan 15 jaar die niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht de mogelijkheid opgenomen om economische handelingen te stellen, onder voorwaarde van de uitdrukkelijke toestemming van hun ouders en een toelating door de familierechtbank, vergelijkbaar met de “handlichting” uit het Nederlandse Nieuwe Burgerlijk Wetboek. Dezelfde minimale leeftijdsvoorwaarde geldt voor het sluiten van een overeenkomst voor studentenarbeid.

Met toestemming van de ouders kan de familierechtbank de minderjarige handelingsbekwaamheid verlenen voor specifieke handelingen die kaderen binnen een economische activiteit. Wanneer de ouders onderling niet

statuent, pour les affaires concernant des mineurs d’âge, qu’après avoir communiqué la cause au ministère public et qu’après avoir pris connaissance de son éventuel avis.

Le ministère public a pour mission de communiquer de la façon la plus appropriée et dans le respect du contradictoire toutes les informations pertinentes au tribunal.

Les alinéas 4 et 5 de l’article 764 s’appliquent par analogie.”

L’alinéa 2 de l’article 765/1 du Code judiciaire n’oblige le ministère public à communiquer des informations et à rendre un avis que s’il juge ces informations ou cet avis pertinents. Le renvoi à l’article 764 du même Code permet au ministère public de conserver le droit de se faire communiquer une cause et ne lui impose aucune obligation de rendre un avis, y compris lorsque des mineurs d’âge sont concernés. Toutefois, le tribunal de la famille et les chambres de la famille de la cour d’appel peuvent lui demander de rendre un avis, auquel cas il sera tenu de le faire.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

Cet article définit la notion d’“activité économique” visée aux articles 3 et 4.

Art. 3

L’article 3 instaure une exception à l’article 5.41 du Code civil, qui permet aux mineurs de se lancer dans l’entrepreneuriat.

Le paragraphe 1er prévoit la possibilité, pour tous les mineurs de plus de 15 ans qui ne sont plus soumis à l’obligation scolaire à temps plein, d’accomplir des actes économiques à condition de recueillir le consentement exprès de leurs parents, ainsi qu’une autorisation du tribunal de la famille. Il s’agit d’un système comparable au “handlichting” prévu dans le *Nieuwe Burgerlijk Wetboek* (nouveau Code civil) néerlandais. Cette condition liée à l’âge minimum s’applique également à la conclusion des contrats d’occupation d’étudiant.

Moyennant l’autorisation des parents, le tribunal de la famille peut octroyer au mineur la capacité juridique pour des actes spécifiques qui s’inscrivent dans le cadre d’une activité économique. En cas de dissensions entre

zouden overeenkomen, is het aan de familierechtbank om hierover te oordelen.

Zo wordt de minderjarigen ook bekwaam op te treden als eiser of verweerder volgens het Gerechtelijk Wetboek in zaken die hun economische activiteit aanbelangen.

De beschikking wordt gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* zodat de contractpartijen van de minderjarige kennis kunnen nemen van de inhoud en de eventuele intrekking van de beschikking.

De Belgische arbeidsreglementering verbiedt kinderarbeid. Naast dit principiële verbod gelden er een aantal specifieke afwijkingen. Zo zijn werkzaamheden die kaderen binnen de opvoeding of de vorming toegelaten. Denken we maar aan taken die worden uitgevoerd in het huishouden of in de school. Maar er zijn ook afwijkingen voor kinderen die als acteur, zanger of danser deelnemen aan toneelvoorstellingen of televisieprogramma's. Het gaat dan telkens om individuele afwijkingen, die onder bepaalde voorwaarden worden toegestaan door de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

De activiteiten van minderjarige ondernemers vallen buiten het kader van de kinderarbeid omdat het activiteiten betreft die uitgaan van de minderjarige zelf die hij of zij in alle onafhankelijkheid en uit vrije wil uitvoert. Er moet daarom voor deze activiteiten geen specifieke uitzondering worden ingeschreven in de Arbeidswet.

Dat neemt niet weg dat het uiteraard nooit de bedoeling kan zijn dat er van het hier voorgestelde systeem misbruik wordt gemaakt om de reglementering inzake kinderarbeid te omzeilen. De Arbeidsinspectie blijft dan ook ten volle bevoegd om vaststellingen te doen inzake kinderarbeid, en om waar nodig op te treden als dergelijke misbruiken zich zouden voordoen. Op die manier blijft de bescherming van minderjarigen tegen kinderarbeid overeind.

Art. 4

Logischerwijs moet er ook hier een uitzondering worden gemaakt op artikel 5.43 van het Burgerlijk Wetboek teneinde de rechtszekerheid te garanderen voor handelingen die correct werden gesteld in navolging van artikel 3.

les parents, l'article prévoit la possibilité de laisser au tribunal de la famille le soin de statuer en la matière.

Le mineur obtient ainsi également la capacité d'agir, selon les règles du Code judiciaire, en qualité de demandeur ou de défendeur dans des dossiers qui concernent son activité économique.

L'ordonnance est publiée au *Moniteur belge*, ce qui permet aux cocontractants du mineur de prendre connaissance du contenu de l'ordonnance et de son retrait éventuel.

La réglementation belge sur le travail interdit le travail des enfants. Il existe toutefois certaines dérogations spécifiques à cette interdiction de principe. Sont ainsi autorisées les activités exercées dans le cadre de l'éducation ou de la formation. C'est notamment le cas des travaux ménagers ou du travail fourni à l'école. Mais les enfants qui participent en tant qu'acteur, chanteur ou danseur à des pièces de théâtre ou à des programmes télévisés bénéficient également de dérogations, qui sont chaque fois accordées à titre individuel et sous certaines conditions par la Direction générale Contrôle des lois sociales du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale.

Les activités des entrepreneurs mineurs sortent du cadre du travail des enfants car il s'agit d'activités que le mineur décide d'effectuer, et qu'il exerce en toute indépendance et de son plein gré. Il n'est donc pas nécessaire d'inscrire une exception spécifique pour ces activités dans la loi sur le travail.

Il n'empêche que le système proposé ne pourra jamais être appliqué abusivement pour contourner la réglementation concernant le travail des enfants. L'inspection du travail reste dès lors pleinement compétente pour les constatations concernant le travail des enfants, et pour intervenir, au besoin, au cas où de tels abus seraient commis. La protection des mineurs contre le travail des enfants reste dès lors intacte.

Art. 4

En toute logique, une exception doit également être prévue à l'article 5.43 du Code civil en vue de garantir la sécurité juridique des actes posés correctement conformément à l'article 3.

Art. 5

Op dit moment zijn minderjarigen volgens ons Burgerlijk Wetboek vooralsnog volledig handelingsonbekwaam. Nochtans heeft de rechtspraak deze onbekwaamheid enigszins afgezwakt door minderjarigen bekwaam te achten om handelingen te stellen die gebruikelijk zijn voor hun leeftijd. Via deze wijziging wordt het Burgerlijk Wetboek aangepast aan deze rechtspraak.²

Er wordt ook een mogelijkheid ingeschreven voor wettelijke uitzonderingen op de handelingsonbekwaamheid van minderjarigen. Zo voorziet de wet van 30 april 1958 betreffende de handelingsbekwaamheid van de minderjarige voor sommige spaarverrichtingen³, reeds in een dergelijke uitzondering. De wettelijke uitzonderingsmogelijkheid maakt ook de weg vrij voor een uitzondering voor minderjarige ondernemers.

Het is niet onbelangrijk dit wettelijk en expliciet te regelen: in het kader van ondernemerschap kunnen (financieel) ingrijpende handelingen worden gesteld, en dan is het zeker niet overdreven om in een regeling te voorzien waarbij ouders uitdrukkelijk hun akkoord moeten geven, zodat zij niet stilzwijgend verbonden en aansprakelijk worden geacht voor wat zoon of dochter doet in deze materie. Daarnaast zijn er nog de gevolgen: zo kan de minderjarige inzake de handelingen waarvoor hij uitdrukkelijk bekwaam is verklaard als eiser of verweerder in rechte optreden.

Art. 6

Uit de volledige handelingsonbekwaamheid vloeit ook voort dat handelingen die worden gesteld met miskenning van dat principe in beginsel vernietigbaar zijn op voorwaarde van eenvoudige benadeling. Gelet op de wijziging van artikel 5.41 van het Burgerlijk Wetboek moet dan ook een wijziging worden aangebracht in artikel 5.43 van hetzelfde wetboek, om de rechtszekerheid te garanderen. In deze wijziging zullen gebruikelijke handelingen niet meer vernietigbaar zijn wegens eenvoudige benadeling. Andere regelingen omtrent wilsgebreken waaronder gekwalificeerde benadeling blijven wel gelden.

² Bedoeld wordt de rechtspraak waar ook in voetnoot 1 naar verwezen wordt.

³ Wet van 30 april 1958 betreffende de handelingsbekwaamheid van de minderjarige voor sommige spaarverrichtingen, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 10 mei 1958.

Art. 5

À ce jour, le Code civil belge ne reconnaît aucune capacité juridique aux mineurs. Toutefois, la jurisprudence a quelque peu relativisé cette incapacité en considérant que les mineurs sont capables de poser des actes habituels pour leur âge. La modification proposée actualisera le Code civil conformément à cette jurisprudence.²

La présente proposition de loi prévoit en outre la possibilité de prévoir des exceptions légales à l'incapacité juridique des mineurs. La loi du 30 avril 1958 relative à la capacité du mineur pour certaines opérations liées à l'épargne³ prévoit déjà une exception de cette nature. La possibilité d'exception légale ouvre également la voie à une exception pour les entrepreneurs mineurs.

Il n'est pas inutile de le préciser explicitement dans la loi: les entrepreneurs étant parfois amenés à poser des actes (financiers) lourds de conséquences, ce n'est certainement pas faire preuve d'exagération que de créer un cadre prévoyant que les parents doivent donner expressément leur accord, de manière à ce qu'ils ne soient pas liés aux actes de leur enfant et responsables de ceux-ci de manière tacite. Ce cadre a aussi d'autres conséquences: il permettra ainsi au mineur d'âge d'ester lui-même en justice comme demandeur ou défendeur pour ce qui est des actes pour lesquels il a été expressément reconnu capable.

Art. 6

Il découle également de l'incapacité totale que les actes posés en méconnaissance de ce principe sont en principe susceptibles de rescision sous condition de simple lésion. Eu égard à la modification de l'article 5.41 du Code civil, il s'indique d'apporter également une modification à l'article 5.43 du même Code afin de garantir la sécurité juridique. Par suite de cette modification, les actes habituels ne seront plus susceptibles de rescision pour cause de simple lésion. Les autres règles relatives aux vices de consentement, dont la lésion qualifiée, restent en revanche d'application.

² Voir la jurisprudence à laquelle il est également renvoyé dans la note de bas de page n° 1.

³ Loi du 30 avril 1958 relative à la capacité du mineur pour certaines opérations liées à l'épargne, publiée au *Moniteur belge* du 10 mai 1958.

Art. 7

Dit artikel bepaalt dat de minimale leeftijdsgrens voor student-zelfstandigen verlaagd wordt van 18 naar 15 jaar, op voorwaarde dat de betrokkene niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht. Op die manier kunnen ook de minderjarige ondernemers die ingevolge de bepalingen van deze wet de handelingsbekwaamheid hebben verkregen om een economische activiteit te verrichten, gebruikmaken van deze nieuwe regeling, die in voege is sinds 1 januari 2017. Dezelfde minimale leeftijdsvoorwaarde geldt voor het sluiten van een overeenkomst voor studentenarbeid.

Die regeling bepaalt dat voor student-zelfstandigen een voordelige regeling inzake de sociale bijdragen geldt. Indien het inkomen lager is dan 8430,73 euro per jaar, dan zijn er geen sociale bijdragen verschuldigd. Indien het inkomen tussen 8430,73 euro en 16.861,46 euro ligt, dan geldt een verminderde bijdrage van 20,5 %, berekend op het inkomen boven het grensbedrag. Op die manier wordt de bijdrageregeling voor student-zelfstandigen geharmoniseerd met de regeling voor jobstudenten.

De regeling heeft ook een fiscaal luik. Zoals nu al het geval is voor de jobstudenten, wordt de eerste inkomensschijf van de student-zelfstandigen niet beschouwd als bestaansmiddel om te bepalen of het kind al dan niet fiscaal ten laste is van zijn ouders.

In de huidige regeling voor student-zelfstandigen geldt dat het recht op kinderbijslag behouden blijft indien het inkomen van de student-zelfstandige lager ligt dan 8430,73 euro per jaar. Deze voorwaarde blijft behouden, maar zal niet gelden voor minderjarigen. Immers, in België heeft elk kind onvoorwaardelijk recht op kinderbijslag tot 31 augustus van het jaar waarin het 18 wordt. Dit onvoorwaardelijke recht hangt samen met de leerplicht en wordt door dit wetsvoorstel dus niet geïmpacteerd.

De vermelde bedragen gelden voor het jaar 2024.

Steven Coenegrachts (Open Vld)
Kjell Vander Elst (Open Vld)

Art. 7

Cet article prévoit que l'âge minimum est ramené de 18 à 15 ans pour les étudiants indépendants, pour autant que l'intéressé ne soit plus soumis à l'obligation scolaire à temps plein. Dans ces conditions, les entrepreneurs mineurs ayant obtenu, conformément aux dispositions de la loi proposée, la capacité juridique d'exercer une activité économique, peuvent également recourir à la nouvelle réglementation en vigueur depuis le 1er janvier 2017. La même condition d'âge minimum s'applique pour la conclusion d'un contrat d'occupation d'étudiants.

Cette réglementation prévoit un régime de cotisations sociales avantageux pour les étudiants indépendants. Si le revenu est inférieur à 8430,73 euros par an, aucune cotisation sociale n'est due. Si le revenu se situe entre 8430,73 euros et 16.861,46 euros, une cotisation réduite de 20,5 %, calculée sur le revenu excédant le plafond, est due. Le régime des cotisations en vigueur pour les étudiants indépendants et celui applicable aux étudiants jobistes sont ainsi harmonisés.

La réglementation contient également un volet fiscal: à l'instar de ce qui existe déjà pour les étudiants jobistes, la première tranche de revenus de l'étudiant indépendant n'est pas considérée comme une ressource pour déterminer si l'enfant est ou non fiscalement à charge de ses parents.

Conformément à la réglementation actuelle relative aux étudiants indépendants, le droit aux allocations familiales est maintenu si le revenu de l'étudiant indépendant est inférieur à 8430,73 euros par an. Cette condition est maintenue, mais elle ne s'appliquera pas aux mineurs. En Belgique, tout enfant bénéficie en effet d'un droit inconditionnel aux allocations familiales jusqu'au 31 août de l'année au cours de laquelle il atteint l'âge de 18 ans. La présente proposition de loi n'aura donc aucune incidence sur ce droit inconditionnel, lié à l'obligation scolaire.

Les montants mentionnés sont ceux applicables en 2024.

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK 1****Algemene Bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Uitzondering op de handelingsonbekwaamheid van minderjarigen voor economische activiteiten****Art. 2**

Voor dit hoofdstuk wordt onder “economische activiteit” verstaan: elke handeling die kadert in het beheer van of de deelneming aan een onderneming zoals bepaald in artikel I.1, 1°, van het Wetboek van Economisch Recht.

Art. 3

Minderjarigen die minstens de leeftijd van 15 jaar hebben bereikt en niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht kunnen bij verzoekschrift ingesteld bij de familierechtbank handelingsbekwaamheid verwerven voor het voeren van een economische activiteit.

Dit verzoek kan enkel worden ingewilligd met toestemming van de persoon of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen overeenkomstig Boek 1, Titel IX, van het oud Burgerlijk Wetboek.

Ingeval van geschil tussen deze personen over het verlenen van toestemming, wordt dit voorgelegd aan de familierechtbank. De rechtbank oordeelt, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak en het belang van de minderjarige. De minderjarige en de persoon of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen krijgen de kans gehoord te worden.

Bij het verlenen van handelingsbekwaamheid bepaalt de familierechtbank uitdrukkelijk welke bevoegdheden aan de minderjarige worden toegekend. Deze bevoegdheden mogen zich niet verder uitstrekken dan handelingen die redelijkerwijs kaderen binnen het voeren van een economische activiteit.

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE 1ER****Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Exception à l'incapacité juridique des mineurs à l'égard des activités économiques****Art. 2**

Dans le présent chapitre, on entend par “activité économique”: toute activité s'inscrivant dans le cadre de la gestion d'une entreprise ou de la participation à une entreprise visée à l'article I.1.1° du Code de droit économique.

Art. 3

Les mineurs âgés de quinze ans au moins et qui ne sont plus soumis à l'obligation scolaire à temps plein peuvent obtenir, par requête adressée au tribunal de la famille, la capacité juridique requise pour mener une activité économique.

Il ne peut être accédé à cette requête qu'avec le consentement de la personne ou des personnes exerçant l'autorité parentale conformément au Livre 1er, Titre IX, de l'ancien Code civil.

Tout litige entre ces personnes à propos de l'octroi de ce consentement est soumis au tribunal de la famille, qui statue en tenant compte des circonstances concrètes de la cause et de l'intérêt du mineur. L'occasion est donnée au mineur et à la personne ou aux personnes exerçant l'autorité parentale d'être entendus.

Lorsqu'il accorde la capacité juridique, le tribunal de la famille détermine explicitement les pouvoirs accordés au mineur. Ces pouvoirs ne peuvent pas s'étendre au-delà des actes qui s'inscrivent raisonnablement dans le cadre de la conduite d'une activité économique.

De minderjarige kan inzake de handelingen, waartoe hij krachtens de verkregen beschikking bekwaam is, als eiser of verweerder in rechte optreden.

Een verleende beschikking kan door de familierechtbank worden ingetrokken, indien de minderjarige daarvan misbruik maakt of er gegronde vrees bestaat dat hij dit zal doen. De intrekking geschiedt op verzoek van de persoon of de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen overeenkomstig Boek 1, Titel IX, van het oud Burgerlijk Wetboek.

Ingeval van geschil tussen deze personen over de vraag tot intrekking, wordt dit aan de familierechtbank voorgelegd. De rechtbank oordeelt, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak en het belang van de minderjarig.

De beschikking van de familierechtbank bepaald in het vierde lid wordt gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*. In de bekendmaking moet nauwkeurig worden vermeld welke soort bevoegdheden de minderjarige bekomt en tot welk doel deze zijn verleend.

De intrekking krachtens het zesde lid wordt gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*.

De beschikking of haar intrekking zijn pas tegenstelbaar aan derden na bekendmaking in het *Belgische Staatsblad*.

Art. 4

Onverminderd artikel 5.43 van het Burgerlijk Wetboek zijn handelingen verricht krachtens artikel 3 niet vatbaar voor nietigverklaring op grond van eenvoudige benadeling.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek

Art. 5

Artikel 5.41 van het Burgerlijk Wetboek, wordt vervangen als volgt:

“Art. 5.41. Onbekwaam om contracten aan te gaan zijn:

1° minderjarigen voor wat betreft handelingen die in het maatschappelijk verkeer niet gebruikelijk worden geacht ingevolge hun leeftijd en onderscheidingsvermogen, behoudens wettelijke uitzondering, zoals bepaald in de wet van...;

En ce qui concerne les actes pour lesquels il est capable en vertu de l'ordonnance rendue, le mineur peut ester en justice comme demandeur ou défendeur.

Le tribunal de la famille peut révoquer l'ordonnance rendue si le mineur en abuse ou si le tribunal a des raisons fondées de craindre qu'il le fasse. La révocation s'effectue à la demande de la personne ou des personnes exerçant l'autorité parentale conformément au Livre 1er, Titre IX, de l'ancien Code civil.

Tout litige entre ces personnes à propos de la demande de révocation est soumis au tribunal de la famille, qui statue en tenant compte des circonstances concrètes de la cause et de l'intérêt du mineur.

L'ordonnance rendue par le tribunal de la famille en vertu de l'alinéa 4 est publiée au *Moniteur belge*. Cette publication mentionne précisément les pouvoirs accordés au mineur et leur objet.

L'ordonnance de révocation rendue en vertu de l'alinéa 6 est publiée au *Moniteur belge*.

L'ordonnance d'octroi et l'ordonnance de révocation ne sont opposables aux tiers qu'après publication au *Moniteur belge*.

Art. 4

Sans préjudice de l'article 5.43 du Code civil, les actes accomplis en vertu de l'article 3 ne peuvent être frappés de nullité pour raison de simple lésion.

CHAPITRE 3

Modifications du Code civil

Art. 5

L'article 5.41 du Code civil est remplacé par ce qui suit:

“Art. 5.41. Les incapables de contracter sont:

1° les mineurs, pour ce qui est des actes qui ne sont pas considérés comme habituels dans la vie en société en raison de leur âge et de leur capacité de discernement, sauf l'exception légale prévue dans la loi du...;

2° krachtens artikel 492/1 van het oud Burgerlijk Wetboek beschermde personen;

3° personen aan wie de wet het aangaan van bepaalde contracten verbiedt.”.

Art. 6

In artikel 5.43 van het Burgerlijk Wetboek wordt het eerste lid vervangen als volgt:

“Art. 5.43. Eenvoudige benadeling levert grond op voor vernietiging ten voordele van de niet-ontvoogde minderjarige, wat betreft alle soorten van overeenkomsten die de grenzen van de bekwaamheid van de niet-ontvoogde minderjarige te buiten gaan; en ten voordele van de ontvoogde minderjarige, wat betreft alle overeenkomsten die de grenzen van zijn bekwaamheid te buiten gaan, zoals deze bepaald is in de Titel X “Minderjarigheid, voogdij en ontvoogding”.”.

HOOFDSTUK 4

Wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

Art. 7

In artikel 5^{quater}, § 1, 1°, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, ingevoegd door de wet van 18 december 2016 worden de woorden “18 jaar” vervangen door de woorden “15 jaar, niet meer onderworpen aan de voltijdse leerplicht”.

Art. 8

De Koning kan de bepaling gewijzigd bij artikel 7 opheffen, aanvullen, wijzigen en vervangen.

23 december 2024

Steven Coenegrachts (Open Vld)
Kjell Vander Elst (Open Vld)

2° les personnes protégées en vertu de l'article 492/1 de l'ancien Code civil;

3° les personnes auxquelles la loi interdit la conclusion de certains contrats.”.

Art. 6

Dans l'article 5.43 du Code civil, l'alinéa 1er est remplacé par ce qui suit:

“Art. 5.43. La simple lésion donne lieu à la rescision en faveur du mineur non émancipé, contre toutes sortes de contrats qui excèdent les limites de la capacité du mineur non émancipé; et en faveur du mineur émancipé, contre tous contrats qui excèdent les limites de sa capacité, ainsi qu'elle est déterminée au titre X “De la minorité, de la tutelle et de l'émancipation”.”.

CHAPITRE 4

Modification de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants

Art. 7

Dans l'article 5^{quater}, § 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants, inséré par la loi du 18 décembre 2016, les mots “18 ans au moins” sont remplacés par les mots “15 ans au moins, et n'est plus soumis à l'obligation scolaire à temps plein.”.

Art. 8

Le Roi peut abroger, compléter, modifier et remplacer la disposition modifiée par l'article 7.

23 décembre 2024